1851. No. 8.

LEEUWARDER   COURANT.

DINGSDAG den 28 JANUARIJ.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 24 Januarij 1851, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde	*f* 8,80.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . .	- 173,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitschersbrood* . .	- 173,00.

Leeuwarden, den 25 Januarij 1851.

Voor den Commissaris des Konings in de provincie Friesland,
Het lid der Gedeputeerde Staten,
C. J. VAN DER VEEN.

NOTIFICATIE.

DE GEDEPUTEERDE STATEN van *Friesland*, doen te weten: dat de termijn, binnen welken voor het jaar 1851 alle kooplieden, winkeliers, fabrikeurs, handwerk- en neringdoende lieden en in het algemeen alle, die van de nieuwe maten en gewigten gebruik moeten maken, zullen verpligt zijn die maten en gewigten ter herijking aan te bieden, door hunne Vergadering, na gelet te hebben op het Koninklijk besluit van den 30 Maart 1827, (Staatsblad no. 13) betrekkelijk den jaarlijkschen herijk der maten en gewigten, voor alle Steden en Gemeenten dezer Provincie is vastgesteld van af den 1 Maart tot en met den 15 September.

Gegeven te *Leeuwarden*, den 16 Januarij 1851.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
VAN PANHUIJS.
Ter ordonnantie van Dezelven,
De Griffier der Staten,
A. VAN DER LAAN.

LONDEN, den 20 Januarij.

De Roomsch-Catholieke kwestie, welke reeds sedert zoo vele maanden het punt is geweest, waarop hier te lande al het politieke nieuws ronddraaide, treedt thans bij de aanstaande opening van het parlement, met nieuwe kracht op den voorgrond. Men wil beweren dat de Koningin er zelve op aandringt, dat in de troonrede omtrent deze aangelegenheid eene krachtige paragraaf worde opgenomen, waarbij men de pauselijke maatregelen bestempelt met den naam van »aanval op de regten der kroon." Aan de natie, welke zich ten deze vrij duidelijk verklaard heeft, zou eene dergelijke taal mede welgevallig zijn, terwijl eindelijk het parlement zelf, ofschoon voor een zeer groot gedeelte uit voorstanders van vrije godsdienst zamengesteld, ongetwijfeld de maatregelen, welke het daaromtrent mogten worden voorgelegd, zoude goedkeuren, zoo die althans niet al te zeer het karakter hadden van onverdraagzaamheid. Intusschen schijnt het eene uitgemaakte zaak te zijn, dat tegen de kardinaal *Wiseman* vervolgingen zullen worden ingesteld, wegens het invoeren en uitvaardigen van een pauselijke bul, eene misdaad waar tegen bij onderscheidene oude en nog niet afgeschafte wetten voorzien is. Het is niet namens het openbaar ministerie, maar ten verzoeke van eenige ijverige protestanten, dat deze actie zal worden ingesteld.

De Puseïsten zijn zeer bevreesd voor het aan lord *John Russell* toegeschreven plan, om belangrijke hervormingen in de Engelsche kerk voor te stellen. Deze hervormingen zouden het doel hebben om de talrijke punten van overeenkomst en aanverwantschap tusschen anglicanismus en catholicismus weg te nemen. Lord *Ashley* zou den minister in dit tegen de Puseïsten gerigte ontwerp met zijn magtigen invloed ondersteunen.

Ofschoon het aldus eene ontwijfelbare en tevens betreurenswaardige daadzaak is, dat de godsdienstige kwestie dit jaar in de discussien van het parlement eene groote rol zal spelen, en de regering, ook al wilde zij dit, zulks niet zou kunnen beletten, zoo strekt nogtans het gemelde berigt, dat bij de gemeente de markies *van Kildare* de motie tot een adres van antwoord op de troonrede zal voordragen, om al te groote vrees voor de discussien op dit punt te verbannen. Deze keus heeft toch eene wezenlijke beteekenis, want lord *Kildare* is een der eerste geweest, die zich in een brief aan de dagbladen tegen »de Pauselijke aanmatigingen" verklaard heeft. Het blijkt dus uit die verkiezingen, dat de meerderheid van het gouvernement en van de gemeenten tevens, het over deze kwestie eens zijn en dat er geen gevaar bestaat voor al te groote verdeeldheid.

Overigens zal een der belangrijkste maatregelen, waarmede het Parlement zich dit jaar moet bezig houden, bestaan in de finantieele hervorming. Mag men de verklaringen van sommige voorstanders van beschermende regten gelooven, dan zou deze, nog altijd magtige partij, voornemens zijn om de regering in de plannen van finantieele hervorming krachtig te ondersteunen.

— Verscheiden aanzienlijken hier te lande wenden pogingen aan om de aandacht der landverhuizers op de voordeelen te vestigen, welke daarin gelegen zouden zijn dat zij zich eene woonplaats in de Engelsche kolonien van Noord-Amerika, bij voorkeur boven alle andere oorden der nieuwe wereld, kiezen. Te Southampton werd dezer dagen eene openbare bijeenkomst met dit doel gehouden, in welke verscheiden redenaars trachtten te betoogen dat men de emigratie naar die streken rigten moet, welke een uitgestrekter grondgebied opleveren dan geheel Europa, de Britsche eilanden daaronder begrepen.

— De verslagen omtrent den invoer van buitenlandsch vee te dezer stede, gedurende het jaar 1850, vertoonen eene aanmerkelijke vermeerdering in het getal hoornvee, in vergelijking met vorige jaren. Uit eene naauwkeurige beschouwing dezer verslagen blijkt, dat de groote aanvoer van hoornvee niet aan Frankrijk en Belgie te danken is, hoewel laatstgenoemde staat de aanvoer van slagtvee altijd geregeld heeft voortgezet. De aanvoeren uit Nederland echter zijn grooter geweest, sedert bij het nieuwe tarief het vee van impost is vrijgesteld; maar vooral is het verschil veroorzaakt door de buitengewoon groote toevoeren uit Denemarken en de Hanzestaten.

— In het oude hôtel *White-Hart*, in het stadje Aylesbury, werd onlangs onder het genot van een rijkelijken maaltijd, na den afloop van een wedloop tusschen voorname heeren, onderanderen verhaald dat eens, bij eene soortgelijke gelegenheid, twee edellieden te paard over den disch heen sprongen. Een der aanwezigen, de heer *Symonds*, stelde voor dat hij zijn paard, tot dit einde, terstond in de zaal zou brengen, en zijn voorstel werd onverwijld door de gasten aangenomen. Eenige oogenblikken later werd het paard den eikenhouten trap opgeleid, trad, aan de hand zijns meesters, de zaal binnen, en plaatste zich op eene bevallige wijze voor de tafel. Te vergeefs verzette zich de eigenaar van het hôtel tegen de verdere uitvoering van het plan. De heer *Symonds* besteeg zijn ongezadeld paard en liet het over den nog met flesschen enz. overdekten disch springen, zonder dat iets brak, ja zelfs zonder dat het licht der waskaarsen werd uitgedoofd. Op dezelfde gelukkige wijze bereikten paard en ruiter het punt weder waarvan zij uitgegaan waren. Toen beproefden de heer *Jock* en kapitein *Barlow* een ander waagstuk: zij stapelden alles wat zich brandbaars op de tafel bevond opeen, staken het aan en sprongen met het ongezadeld paard over die brandende massa, onder de daverende toejuichingen der aanwezigen. De roekelooze vertooning in de zaal was hiermede geëindigd, en het paard sprong den trap weder af; doch nu wilde een baronet dat het dier, met een band voor de oogen, de groote benedenzaal doorwandelde. Maar deze laatste proef liep minder goed af, want het paard vernielde een twaalftal balustrades van gebeeldhouwd eikenhout. Dit voorbeeld van Engelsche excentriciteit wordt op het gezag van de *Buks Chronicle* medegedeeld.

— Een fabriekant te Kirkaldy in Schotland bezigt muizen om garen te spinnen. De machine wordt op de wijze der straf-treemolens in beweging gezet en is zoodanig ingerigt, dat eene muis dagelijks 120 à 126 draden kan spinnen. Om dit te bewerkstelligen, moet het diertje 10½ mijlen loopen. Met havermeel gevoed, verdient iedere muis 7 sh. 6 p. in het jaar. Trekt men van deze som 1 sh. af voor reparatie der machine en 6 p. voor kost (de muis verbruikt voor eene halve penny meel in de vijf weken), alsdan geeft het werk van iedere muis eene zuivere winst van 6 sh. (*f* 3,60) 's jaars. De fabriekant heeft thans een huis gehuurd, waarin 10,000 muizenmolens, het vereischte getal oppassers en ook eenige honderde toeschouwers kunnen geplaatst worden. De fabriekant kan op eene zuivere jaarlijksche winst van 2500 £ (*f* 30,000) rekenen.

— Volgens berigten uit Philadelphia van 7 Januarij heeft men in de Vereenigde Staten de tijding ontvangen, dat het pauselijk bewind de protestantsche kapel te Rome, die onder bescherming van het Amerikaansche gezantschap aldaar staat, heeft doen sluiten. Deze tijding heeft in Noord-Amerika een zeer onaangenamen indruk te weeg gebragt, naardien de katholijke geestelijkheid alom in de Vereenigde Staten de grootst mogelijke vrijheid en onafhankelijkheid geniet.

Over Chagres waren per stoomboot tijdingen uit Californie aangebragt tot 1 December en dus van later dagteekening dan men tot dusverre had. Volgens dezelve bleef de cholera aldaar voortwoeden en sleepte zij steeds een groot aantal slagtoffers weg, doch bespeurde men nog geene vermindering in den aanvoer van goud van daar. De *Georgia* had in Panama goud ter waarde van een half millioen dollars aangebragt; de *Crescent city* anderhalf millioen, behalve nog twee en een half millioen, welke in het bezit waren van de menigte van passagiers, die zich aan boord van het laatstgenoemde schip bevonden, en die met hetgeen zij hadden bijeengebragt, de heerschende ziekte schenen te ontvlugten. Men rekende, dat er alzoo, bij het vertrek van de laatste stoomboot, eene goudswaarde van vijf millioen dollars (*f* 12,500,000) in Panama gereed lag, om naar de Vereenigde Staten te worden gebragt, zoodat men in Philadelphia niet vreemd was van het denkbeeld, dat er voor'shands nog meer rijzing, dan daling in den prijs van het zilver te verwachten was.

Uit San Francisco werd gemeld, dat op den eersten December aldaar eene zoo groote hoeveelheid kleedingstof, gereedschap en leeftogt van allerhande aard was aangebragt, dat de markt als allezins overvoerd moest worden aangemerkt. Op de landengte van Panama scheen van tijd tot tijd straatrooverij gepleegd te worden. De zoogenaamde conducta van de *Crescent-city* was aangerand, en van vijf muilezels, welke met eene waarde van 100,100 dollars beladen waren, beroofd. De belanghebbenden hadden zich echter vereenigd, de roovers vervolgd, hun den buit weder ontnomen, en eenigen hunner gedood en gevangen genomen.

BERLIJN, den 22 Januarij.

Zelfs in conservative kringen, begint men er aan te twijfelen, of ten opzigte van de gewigtigste vraagstukken in de conferentien te Dresden, wel iets definitiefs tot stand zal komen. Men beweert, dat de heer *von Manteuffel* en prins *Schwarzenberg* binnen eenige dagen weder eene bijeenkomst te Dresden zullen hebben, om de gewenschte eenstemmigheid tot stand te brengen. Eene zoodanige eenstemmigheid schijnt nog zeer te ontbreken, vooral met opzigt tot de verdeeling der stemmen in den engeren raad, in de tolvragen enz. Gelijk vroeger gemeld, is de heer *von Manteuffel* voornemens, de eenige positie, welke hem overgebleven is te handhaven; hij moet dus met het stelsel van *v. d. Heydt* breken en dit is heden zoo openbaar door de half-officieele *Deutsche Reform* geschied, dat de heer *van der Heydt* eindelijk begrijpen moet dat hij overtollig is.

— Het berigt als zoude Oostenrijk bij Denemarken de opheffing van den Sondtol verlangen, is geheel en al ongegrond. Deze kwestie is wel te Dresden door Oostenrijk en Pruisen ter sprake gebragt, maar zonder dat daaromtrent bepaalde onderhandelingen hebben plaats gehad. De Deensche gevolmagtigde heeft aangetoond, hoe Denemarken, wanneer het die tol-inkomsten moest missen, afhankelijk zou worden van Engeland en Rusland.

FRANKFORT, den 20 Januarij.

Van de gevolmagtigden van Luxemburg en Limburg wordt verlangd, dat hunne afzonderlijke volmagten in eene gemeenschappelijke veranderd worden. Alle berigten uit Dresden stemmen overigens overeen, dat men daar niets minder dan geneigd is, om in de bestaande betrekkingen van Limburg tot den Duitschen bond, eenige verandering te gedogen. Het zal met Holstein en nog een aantal kleine Duitsche vorstendommen in den engeren Bondsraad gemeenschappelijk over ééne stem te beschikken hebben. De engere Bondsraad, aan welken de uitvoerende magt wordt toevertrouwd, zal binnen den kortst mogelijken tijd in functie treden. Ofschoon met eenige wijziging zal men weldra niets anders, dan den voormaligen Bondsdag weder hersteld zien. Hierbij vindt Oostenrijk het best zijne rekening, terwijl Pruisen daardoor het grootste gedeelte van zijnen vroegeren invloed op den gang der Duitsche aangelegenheden verliest. In dit opzigt hebben de kleinere Duitsche staten weinig of niets te verliezen, daar hun gezag reeds vroeger zeer beperkt was. Indien het nu nog aan Oostenrijk gelukt het bestaande tolverbond omver te werpen, en de ontworpen algemeene Duitsche tol- en handelsvereeniging tot stand te brengen, dan geraakt hetzelve tot een aanzien en eenen invloed, zoo als het dien nog nooit in Duitschland bezeten heeft. Reeds hebben Beijeren en Saksen zich verklaard ten gunste der Oostenrijksche tol- en handelsvereeniging, en niet zonder grond rekent men er op, dat ook Pruisen zich eindelijk hier in schikken zal. Ook Wurtemberg is het omtrent dit punt met Oostenrijk eens; het zal den finantieraad *Sigel* naar Dresden zenden, om deel te nemen aan de verhandelingen over de tol- en handelsvragen. In de politieke kringen beweert men, dat het tolcongres te Wiesbaden niet weder bijeen zal komen, of althans tot geen resultaat zal leiden. Intusschen zijn reeds eenige gevolmagtigden aldaar werkelijk aangekomen, en wel de geheimraad *Delbruck* uit Berlijn, de senator *Cöster* uit Frankfort; de gevolmagtigden van Brunswijk en Hessen Darmstadt worden er dagelijks verwacht. Nassau zal door den heer *Schols* vertegenwoordigd worden. Het is echter zeer twijfelachtig, of Saksen en Beijeren deel aan de verhandelingen zullen nemen, en dan valt toch alles van zelf weêr in duigen, daar geen besluit van belang zonder algemeenheid van stemmen kan genomen worden.

— Niet zonder bevreemding hoort men van onderscheidene kanten verzekeren dat de naar Holstein bestemde Oostenrijksche troepen nog aanmerkelijke versterkingen ontvangen en tot op 50,000 man gebragt zullen worden. Men wil hiermede in verband brengen het plan, om de kleinere Noord-Duitsche staten te noodzaken, hunne constitutien te veranderen; misschien ook wel, om in andere opzigten, zich van hunne onderwerping te verzekeren.

RENDSBURG, den 21 Januarij.

De mededeeling uit Kopenhagen, dat men daar zeer ontevreden en opgewonden begint te worden over de toezeggingen der commissarissen, en dat van de Deensche zijde de ontruiming van Friedrichsort en der buitenwerken van Rendsburg geëischt wordt, vóór men zich met verdere onderhandelingen wil inlaten, dit alles brengt hier geene verandering te weeg in de genomene militaire maatregelen noch in de denkwijze over de toekomst der Hertogdommen. Hoe meer het Oostenrijksche armée-corp nadert, des te meer wordt een ieder overtuigd, dat Rendsburg het doel van den marsch is en men gaat steeds voort met de vermindering en demobiliseering der armée.

Geheele afdeelingen verlofgangers trekken naar het Noorden en Zuiden en de overtollige paarden, bij de verschillende legercorpsen worden publiek verkocht, zoodat eerlang het leger op dezelfde sterkte zal zijn, als bij [illegible] wapenstilstand het geval was.

LEEUWARDEN, den 27 Januarij.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 21 Januarij 1851, no. 56, is tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Heerenveen, benoemd den heer mr. *R. Binkes*, advocaat aldaar.

— Bij Koninklijk besluit van denzelfden datum is tot Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie benoemd de heer mr. *A. J. Duymaer van Twist*, thans voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

— Z. M. heeft goedgevonden:

a. te benoemen tot ridders der 4de klasse van de militaire Willemsorde: de kapiteins der inf. *G. T. A. de Kruijff* en *T. van de Grampel*; de 1ste luitenants der inf. *A. J. Camphuis* en *C. F. Dorrleben*; den 2den luit. der djaijang-secars in het Bantamsche *W. A. Hoogbruijn*; den korporaal der inf. *J. H. Blinde*, en den fuselier *H. U. Levens*; en

b. eervol te doen vermelden, bij afzonderlijke dagorder, zoo in Oost-Indie als hier te lande: den kapitein der inf. *J. C. A. H. Hachez*; den officier van gezondheid der 2de klasse *J. H. A. B. Sonneman Rebentisch*; de 2de luitenants der inf. jhr. *J. S. van de Poll* en *H. C. van der Schalk*; de sergeanten der inf. *C. E. Wackenfeld*, *S. N. Bonga* en *J. Baert*; den korporaal der inf. *J. Friens*; de flankeurs *L. Halets* en *W. van Wingerden*; den fuselier *G. F. Heidelbach*, en den kanonnier der 1ste klasse *J. B. Lauwers*;

en zulks tot het toekennen van eervolle belooningen aan degenen, die zich, onder de verdienstelijke leiding en het bevel van Zr. Ms. adjudant in buitengewone dienst, den luitenant-kolonel der inf *C. A. de Brauw*, hebben onderscheiden bij de onlangs afgeloopen expéditie tot herstel der rust in het Bantamsche.

— Tot kommadeurs der orde van de Eikenkroon zijn door Z. M. benoemd de heeren: professor *Numan*, directeur van de veeartsenijschool te Utrecht; professor *van Hall*, te Groningen, en professor *Bergsma*, te Utrecht.

— Bij besluit van 14 Januarij heeft Z. M., in aanmerking nemende, dat door de vrije Hanze-stad Lubeck voldaan wordt aan de voorwaarden, in art. 1 der wet van 8 Augustus jl., tot regeling der belangen van de nederl. scheepvaart gesteld, bepaald, dat aan de schepen van de vrije Hanze-stad Lubeck dezelfde vrijdom verleend wordt, welke bij art. 3 § 1 der wet van 19 Junij 1845 aan de Nederlandsche schepen is toegekend; dat die schepen in de kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen met de Nederlandsche worden gelijk gesteld; maar dat deze gelijkstelling zich niet uitstrekt tot de kustvaart in Nederl. Oost-Indie.

— Bij besluit van 16 Januarij heeft Z. M. bepaald, dat op den 1 April aanst. aflosbaar gesteld wordt, 100 tegen 100, een kapitaal van *f* 300,000 schuldbekentenissen rentende 3½ pCt., daargesteld krachtens de wet van 27 Mei 1830. De af te lossen schuldbekentenissen zullen worden aangewezen bij uitloting, die zal plaats hebben in 't openbaar den 19 Februarij aanst., in het lokaal van het ministerie van finantien te 's Gravenhage.

— Z. M. heeft dezer dagen een blijk gegeven van hooge belangstelling in onze visscherijen, door Hoogstdeszelfs verlangen te kennen te geven, om te worden bekend gemaakt, met de oorzaken, aan welke de tegenwoordige achteruitgang onzer visscherijen is toe te schrijven en tevens de middelen te vernemen, welke geschikt geacht zouden kunnen worden, om dezelve weder tot den vorigen bloei te brengen.

— Bij resolutie van 9 Januarij jl. heeft de minister van finantien maatregelen voorgeschreven tot voorkoming der misbruiken, van den vrijdom van accijns op het zout, door leerlooijers, huidenzouters en vellenblooters wordende gemaakt, door tot vermenging met het zout andere dan de voorgeschrevene specien aantebieden.

— De minister van justitie heeft dezer dagen bij circulaire den officieren van justitie kennis gegeven dat zij stiptelijk behooren toe te zien dat geen burgemeester, die bij expiratie van zijnen diensttijd niet dadelijk herbenoemd wordt, hangende zijne herbenoeming, acten van den burgerlijken stand verlijde, tenzij hij lid van den raad zijnde, ook door den raad der gemeente benoemd is tot ambtenaar van den burgerlijken stand.

— De hoofden der policie in de onderscheidene steden en gemeenten des Rijks zijn aangeschreven, tot het verstrekken eener opgave van de in hunne stad of gemeente aanwezige Britsche onderdanen op 31 Maart 1851.

— Naar men verneemt, is ten gevolge der bemoeijing van het Comité van Defensie, door den minister van oorlog bepaald, dat de plannen van armering, verdediging en approviandering der onderscheiden vestingen, forten en sterkten in ons Vaderland, zullen worden herzien; dientengevolge zullen er verscheiden commissien benoemd worden, bestaande uit artillerie-officieren, die, in overleg met den eerst aanwezenden ingenieur, in een onderzoek daaromtrent betreffende iedere vesting, zullen treden, en van de bevindingen rapport zullen doen.

— Den 22 Januarij des avonds te 8½ uur ruim is door verscheidene personen te Groningen een vuurbol gezien, die zich op eene aanzienlijke hoogte boven den horizon van het zuiden door het oosten naar het noorden bewoog en toen zich in kleinere deelen verdeelde. Hij liet eene lichtende streep achter zich; gaf een helder blaauwachtig licht, zoo zelfs, dat men door dit licht op het verschijnsel opmerkzaam werd gemaakt, en enkele deelen bleven als vonken nog gedurende eenige oogenblikken zigtbaar. De beweging was niet bijzonder schielijk, en het geheele verschijnsel duurde verscheidene seconden.

— Uit alle oorden des lands worden bijzonderheden medegedeeld, die het gevolg zijn van de ongewone zachte weêrsgesteldheid gedurende dit winter-saizoen. Zoo wordt gemeld, dat in Zeeland en Noord-Brabant sedert eenige dagen koolzaad niet alleen in vollen bloei gezien is, maar zelfs met volkomene en goed gevormde peulen; dat sommige vruchtboomen reeds bloesems dragen; dat zich reeds Meikevers hebben vertoond, en ook zwaluw-eijeren gevonden zijn. In elken tuin, op alle velden, kan men trouwens bij een aantal planten de buitengemeen vroegtijdige werking en ontluiking waarnemen in de vorming van bladeren en bloemknopjes.

Als eene bijzonderheid verdient ook vermeld te worden, dat te Ulzen (Hanover) op den 8 Januarij gras is gemaaid.

— Onder Wijk aan Duin in de duinen van jonkhr. *L. Boreel*, is eenige dagen geleden een arend in een strik gevangen, welke eene vlugt had van ruim twaalf voeten. — Ook aan 't strand en onder Velzen worden dergelijke vogels gezien en geschoten.

— De heer *W. H. Suringar* van Amsterdam vervulde Woensdag avond ll. de spreekbeurt in het departement Rotterdam der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen*. Hij sprak over het nut van het spreukenstelsel. In het eerste deel zijner rede gaf hij voorbeelden der toepassing van dat stelsel in de militaire gevangenis te St. Germain en in de diakonessen-inrigting te Charenton. In het tweede deed hij verslag van zijn laatst bezoek aan de kolonie voor verwaarloosde knapen te Mettray, en hoe de edele stichter dier kolonie, de heer *de Metz*, ook in zijne toespraken aan de aldaar opgevoedden, het spreukenstelsel verstandig toepast. — In het derde deel zijner menschkundige rede kwam de spreker zijn tegenwoordig doel nader. Zeker spreukenboek, dat vierhonderd spreuken bevat, eindigt, zeide hij, met deze: »Eéne goede daad is beter dan driehonderd negen en negentig spreuken te onthouden." Tot verrigting van eene goede daad was nu weder nieuwe gelegenheid. De dagbladen hebben het plan vermeld om te Rijsselt, bij Zutphen, een *Nederlandsch Mettray* te stichten. Dingsdag avond heeft zich te Rotterdam eene afdeeling dier stichting, de vierde afdeeling in ons vaderland, gevestigd.

— Op den 21 dezer heeft te Amsterdam plaats gehad eene vergadering van obligatiehouders in de hypothecaire geldleening op gronden in den Anna Paulowna Polder, waarin door den heer mr. *B. Donker Curtius*, namens Commissarissen der leening een verslag werd gelezen van hetgeen in de onderhandelingen met de Anna Paulowna Maatschappij sedert 30 April a°. p°. was voorgevallen, en waarbij nieuwe voorstellen werden gedaan ten einde nog te beproeven tot eene minzame schikking te komen. Nadat een voorstel om zonder verdere onderhandelingen tot eene executie van den Polder over te gaan, en een tweede om vooraf op afstand van den Polder bij de Anna Paulowna Maatschappij aan te dringen, waren afgestemd, werd met eene aanzienlijke meerderheid tot het aannemen van al de in het rapport gedane voorstellen besloten, volgens welke tot 1 Maart 1851 aan de aandeelhouders in de Anna Paulowna Maatschappij gelegenheid wordt gegeven, ieder voor zich, de gronden in den polder te aanvaarden, met vrijmaking hetzij met geld of obligatiën, hetzij door nieuwe hypotheek daarop te sluiten, of ook om hun aandeel der gronden in den Polder af te staan, wanneer zij beter oordeelen dezelve niet in cultuur te willen brengen. Van dien uitslag is kennis gegeven aan den Raad van het Bestuur der Anna Paulowna Maatschappij, wier medewerking ingeroepen is, ten einde de aandeelhouders die voorstellen mede te deelen, en bij de uitvoering daarvan behulpzaam te zijn.

— Volgens eene door de *Nederlandsche Stoompost* medegedeelde staat, blijkt dat het aantal reizigers langs den Rijnspoorweg in 1850 heeft bedragen 407,[illegible] tegen 362,950 in 1849, en de opbrengsten der reizigers en goederen in 1[illegible] *f* 654,254.59 tegen *f* 579,181.02 in 1849, en langs den Hollandschen spoorweg 953,084 reizigers in 1850 tegen 906,632 in 1849, en de opbrengsten der reizigers en goederen *f* 1,018.109.42 tegen *f* 948,456.61½ in 1849.

— Uit eene opgave van het aantal schepen der Nederlandsche koopvaardij-vloot blijkt, dat deze beliep op ult. December 1849 2310 schepen, metende 216,231 lasten, welk getal tot ult. December 1850 was vermeerderd met [illegible] schepen, met. 12,598 l., zoodat, na aftrek van in het jaar 1850 verongelukte of gesloopte schepen, ten getale van 51, het totale cijfer op ult. December 1850 was 2395 schepen, met. 224,666 l. Echter is in de laatste jaren twijfel ontstaan, of indedaad al deze hier opgegeven vaartuigen geacht kunnen worden bij voortduring in de vaart aanwezig te zijn. Dien ten gevolge is thans een opzettelijk onderzoek bewerkstelligd, waaruit gebleken is, dat werkelijk van jaar tot jaar eenige vaartuigen in deze opgave zijn begrepen gebleven, waarvan de eigenaars of schippers de verleende zeebrieven niet vernieuwd hebben, en welke derhalve vermoedelijk niet meer in de vaart zijn. Bij zamentrekking van een en ander is gebleken, dat, indien men de afgifte van zeebrieven over een bepaald getal jaren tot maatstaf neemt, de Nederl. koopvaardij-vloot op ult. December 1850 moet geacht worden te bestaan uit 1793 schepen, met. 198,462 lasten.

Gedurende het jaar 1850 zijn in de Nederlandsche zeehavens ingeklaard 311[illegible] geladen Nederl. zeeschepen, metende 439,617 tonnen en 3229 schepen onder vreemde vlag, metende 590,056 t. In ballast werden ingeklaard 613 zeeschepen, metende 70,008 ton. — Uitgeklaard zijn 2467 Nederlandsche schepen, metende 365.008 ton, en onder vreemde vlag 2274 zeeschepen, metende 407,625 ton. In ballast 2276 schepen, metende 364,231 ton.

— Men leest in de *Amsterdamsche Courant*: In een vorig nummer verhaalden wij, dat een te Amsterdam wonende jongeling, met name *N. Bakker Dz.*, door de *Académie des Sciences* te Parijs, bekroond was met eene zilveren medaille, voor de beantwoording der door haar uitgeschreven prijsvraag: »Welke is de beste regeringsvorm" en hij daarbij tevens een brevet als eerelid van gemelde Academie had ontvangen.

»Het is echter nu, bij een dienaangaand ingesteld onderzoek gebleken, dat de voormelde bekrooning als eene mystificatie moet worden beschouwd."

Het *Handelsblad* berigt ook dat de geheele zaak eene loutere mystificatie is geweest, zullende uit het nader onderzoek moeten blijken door wien en met welk doel die poets is gespeeld. De zilveren medailles, aan den 17jarigen jongeling toegezonden, zijn, ofschoon op den stempel der *Académie des Sciences* geslagen, naauwelijks grooter dan een 25centsstuk, en het gedrukt brevet is in zeer slecht Fransch vervat.

— De *Nijmeegsche Cour.* meldt het volgende:

»Een treurig ongeluk had Donderdag jl., in het naburige dorp Bemmel plaats. De Paters Redemptoristen hielden aldaar sedert eenige dagen predikatien, en zoo ook op dien dag, toen de kerk opgepropt vol was met toehoorders, van alle kanten te zamen gevloeid. Onverwachts werd de aandacht gestoord, door het kraken en breken van eene bank, welke onder het gewigt van vele op dezelve staande personen moest bezwijken. Dit veroorzaakte eenige verwarring, welke echter zeer toenam en in schrik veranderde, toen men de kreeten hoorde: *De kerk valt in!... Het orgel valt!... Brand!...* en andere uitroepen. Geen wonder, dat de vreesachtigsten het gevaar wilden ontvlugten, waardoor de verwarring steeds grooter werd. Spoedig geraakten eenigen onder den voet; men hoorde allerlei kreeten, gegil en wanhopend schreeuwen, hetwelk voortduurde tot dat de kerk voor een gedeelte ontruimd was. Toen vond men de lijken van twee vrouwen en één man, terwijl anderen deerlijk gewond waren. Van deze laatsten moet (zijn wij wel onderrigt) heden nog eene vrouw zijn overleden.

— De *Javasche Courant* van 23 Nov. jl. behelst eene kennisgeving, dat de Gouverneur-generaal, op verzoek van het Zoölogisch Genootschap *Natura Artis Magistra* te Amsterdam, eenige levende dieren ter beschikking van hetzelve heeft gesteld, en wel een gestreepten tijger, een zwart luipaard, een Koningsbeer, een stekelvarken, een oliefant, een rhinoceros van Java, een rhinoceros van Sumatra, een hertzwijn en een waterhert; wordende scheepskapiteins uitgenoodigd zich te belasten met de overbrenging dier dieren naar Holland.

— Daar er nog inzenders van voorwerpen naar de tentoonstelling te Londen zijn, die niet genoegzaam bekend schijnen te wezen met de bepalingen, die zij bij de inzending moeten in acht nemen, vermeent men hun daaromtrent te mogen herinneren:

Dat de termijn van aanneming te Londen bepaald blijft tot uiterlijk op 1 Maart e. k., en dat het uitdrukkelijk door de Commissie te Londen berigt is, dat na dien dag geene goederen meer zullen aangenomen worden.

Dat de opzending naar Londen uit dit Rijk niet anders mag geschieden dan door de tusschenkomst der heeren expediteurs te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht, daartoe door de Nederlandsche Commissie aangewezen.

Dat, daar, ter besparing van kosten, de goederen zooveel doenlijk te zamen en bij dezelfde gelegenheid moeten worden opgezonden, deze in de genoemde havens daartoe zullen worden bijeenverzameld, en de inzenders, die hunne goederen gereed hebben, daarom verzocht worden, die op te zenden aan de bedoelde heeren expediteurs, aan wie de bewijzen van toelating door de Nederlandsche Commissie dan worden afgegeven om bij de goederen naar Londen op te zenden, terwijl er geene voorwerpen, zonder zoodanig bewijs van toelating, op de tentoonstelling zullen worden aangenomen.

Dat de Commissie te Londen bepaald heeft, met geene inzenders te zullen handelen, maar zich alleen in betrekking te stellen met de in verschillende Rijken voor die tentoonstelling bestaande Commissie, zoodat alles dienaangaande voor dit Rijk behandeld worden moet, door tusschenkomst der Nederlandsche Commissie, die dan ook bereid is om de noodige inlichtingen te geven.

Men vermeent ook nog aan de inzenders, die hunne voorwerpen meer algemeen bekend verlangen te maken, te moeten doen opmerken, dat de uitgevers van *the Art Journal* en van *the Illustrated London News* alle inzenders verzoeken om hun de afbeelding der voorwerpen benevens eene korte beschrijving daarvan te willen opzenden, ten einde deze geheel buiten de kosten der inzenders in hun tijdschrift op te nemen.

HARLINGEN, den 24 Januarij.

Bij den Kerkenraad der Hervormde Gemeente alhier, is van den WelEerw. Zeer Gel. Heer *H. C. Voorhoeve*, predikant te Leerdam, het berigt ontvangen, dat Zijn WelEerw. Zeer Gel. onder afwachting der vereischte approbatie, het beroep naar herwaarts heeft aangenomen.

WIND-MACHINE.

De heer *P. S. Schneider*, Arrondissements-ijker te Dordrecht, heeft uitgevonden eene *Wind-machine* met horizontale Vleugelroeden, toepasselijk op molens en schepen, en geeft aan alle belanghebbenden vrijheid om haar te komen bezigtigen.

De toestel bestaat uit twee horizontale roeden, die elkander regthoekig snijden, en de eene even onder den andere door eene regtstandige spil gaan, waarin zij draaijen; terwijl de zeilen van elke roede zoodanig geplaatst zijn, dat zij beurtelings *staande* voor den wind *af*, en *liggende* of *horizontaal snijdende* tegen denzelven *ingaan*, zoodat de roeden met hunne zeilen of vleugels, behalve de rondgaande om de regtstandige spil, gelijktijdig ook nog eene beweging in een kwartcirkel volbrengen.

Ten einde die beweging te regelen, is vooreerst de zwaarte van elk zeil (dat zich altijd slechts aan eene zijde van elken arm der roede uitstrekt) op die armen in evenwigt gebragt door een stuk lood of ijzer, verbonden aan het uiteinde van een dwars liggend staafje.

Voorts is elk uiteinde der roeden door middel van een koord aan het boveneinde der voornoemde regtstandige spil verbonden. Deze koorden dragen min of meer de roeden, zonder derzelver draaijing in de spil te belemmeren; doch zij bepalen die draaijing volstrekt tot den kwartcirkel, daar de zeilen, in den vertikalen stand tegen dezelve rusten en alzoo niet voor den wind kunnen overslaan. Even eens zijn ook de uiteinden der roeden onderling door eenigzins slap hangende koppel-koorden verbonden, ten einde de werking der zeilen tot éénheid te brengen. Ook deze koorden belemmeren niet. Zij verdeelen de momenten der windkracht over den geheelen toestel en bevorderen daardoor de gelijkmatigheid in de beweging.

Zoodanige bewegtoestel is niet alleen op molens maar ook op schepen toepasselijk, welke men door die inrigting; onder aanwending der archimedische schroef, of van slagraderen, tegen den wind kan doen zeilen. Proeven met een tot dat einde vervaardigd, doch al te klein scheepje, hebben den vervaardiger daarvan reeds overtuigd.

Men zal, volgens dit stelsel, molens met vier, zes, acht en twaalf roeden (of armen) kunnen samenstellen, die, door den zachtsten wind reeds bewogen, meer dan een tienvoudig vermogen der tegenwoordige wind-molens kunnen uitoefenen. — Men zal het insgelijks kunnen toepassen op grutters-molens en dergelijke, alsmede op de dorsch-werktuigen der landbouwers enz.

K.

Ingezonden Stukken.

MIJN HEER DE REDACTEUR!

Veelvuldig is er gedurende den laatsten tijd getwist of de aanvang van de tweede helft van de 19de eeuw op den 1 Januarij 1850 dan wel op den 1 Januarij 1851 is aangevangen. In de *Leeuwarder Courant* van den 7 dezer wordt de laatste stelling door den schrijver van het aldaar voorkomende stuk: *Tijdrekening*, aangenomen, die ook door velen wordt gedeeld, doch niet algemeen, en om de zoodanigen welligt nog duidelijker toe te lichten, neem ik de vrijheid UEd. te verzoeken, het volgende, dezer dagen door den Wel Eerw. Zeer Gel. Heer *H. M. C. van Oosterzee*, te Oirschot, in de Nieuwe Rotterdamsche Courant, over dit geschil geschrevene, in het eerstvolgende nommer van uw veel gelezen dagblad te willen opnemen.

Met hoogachting heb ik de eer te zijn

R.

Wanneer is het de helft der eeuw geweest!

Nagenoeg eenparig zal men op deze vraag ten antwoord ontvangen, dat het vorig jaar de eerste eeuwhelft heeft besloten en het tegenwoordige de tweede geopend. Doch thans, gelijk vroeger op gelijksoortige tijdstippen, is hier en daar het gevoelen voorgedragen, dat deze overgang van de eene helft der eeuw in de andere reeds met den aanvang van 1850 heeft plaats gehad. Waarschijnlijk zou ik wel nooit de pen op het papier hebben gezet over dezen, zoo als ik volkomen overtuigd ben, tijdrekenkundigen misslag, indien niet eene kleine, en daarom ligt verschoonbare schijvers-ijdelliefde er mij toe noopte. Bij den aanvang van dit jaar namelijk zond ik eenige *Christelijke Herinneringen* in het licht, ter gelegenheid van »de helft der negentiende eeuw." Zoo mij, gelijk van zelf spreekt, het oordeel niet voegt over het meer of min gepaste dier wenken; dit is zeker, dat indien het genoemde tijdstip niet is ingevallen met den aanvang van dit jaar, dat stukje geheel en al het tijdige mist, waarin misschien zijne eenige waarde bestaat. Uit dezen hoofde zij het mij vergund, een paar woorden over dit onderwerp aan anderer oordeel te onderwerpen; het zullen er denkelijk de laatste niet over wezen, even min als het de eerste zijn.

Immers, reeds in 1700 en 1701 en andermaal in 1800 en 1801 bragt de vraag, wanneer de oude eeuw eindigde en de nieuwe begon, vrij wat pennen in beweging, en lokte schriften en tegenschriften uit, die meestendeels vergeten en verdwenen zijn. In het jaar 1800 schreef de beroemde sterrekundige DE LA LANDE een brief aan het *Journal de Paris* [1], waaruit ik het volgende overneem: »Dagelijks ontvang ik brieven, in welke men mij vraagt, of het jaar 1800 behoort tot de achttiende eeuw of niet. Het schijnt velen toe, dat men in eene nieuwe eeuw getreden is, omdat men thans 18 telt, in plaats van 17; doch dit is eene vergissing. Wanneer men immers honderd stukken geld moet uittellen, begint men met 1 en komt men over 99 tot 100; men schreef dus over het tiental (dat wil zeggen: men gebruikte b. v. de 2 reeds zonder nog volnit 20 te hebben) zonder het volle honderdtal te hebben. Op wat manier men ook moge rekenen, men begint steeds met één, en men eindigt met honderd. Het is nooit iemand in de hersens gekomen, eene telling met nul te beginnen, en met 99 te eindigen, om 100 te bekomen. Het jaar 1800 behoort dus onbetwistbaar tot de achttiende eeuw."

Men ziet, het geschil is volmaakt hetzelfde. Die de tweede eeuwhelft van 1 Januarij 1850 rekent, moet de eerste helft op 1 Januarij 1800 stellen, en het gezag van een man als DE LA LANDE is in zaken van tijdsberekening groot genoeg, om alle andere namen in dezen ongenoemd te kunnen laten. Doch wij behoeven niet eens het gezag van eenen der grootste wiskundigen van zijnen tijd, het is niet moeijelijk, uit eigen oogen te zien.

Vooraf zij evenwel een woord opgemerkt, dat wij ons hier volstrekt niet hebben in te laten met de tijdrekenkundige vraag naar de (volkomen bewezene) onjuistheid van onze Christelijke jaartelling. Dat de geboorte van onzen Heiland niet juist voor 1850 jaren heeft plaats gehad, mag men na het onderzoek van zoovele geleerden als zich daartoe hebben verledigd, voor uitgemaakt houden. Maar hieruit ontstaat ook het geschil niet. Wij hebben hier enkel te doen met de conventionele jaartelling, en kunnen de vraag aldus voorstellen: Wanneer is eene eeuw ten einde, — wanneer de laatste dag van het jaar 99 of wanneer de laatste dag van het jaar 100 voorbij is? Zonder twijfel het laatste. Niet die 99 jaren, maar die 100 jaren oud is, heeft eene eeuw geleeft, even als niet hij die 49, maar die 50 jaren gehuwd is geweest, zijne gouden bruiloft kan vieren. Hetgeen eene halve eeuw zal geleden zijn, moet volle 50 jaren achter zich hebben, en de tweede halve eeuw begint voor die verledenheid met den eersten dag van het 51ste jaar. Daarvan moet men uitgaan, ook ten opzigte van de geboorte van Christus. Gemakshalve kan men zich de verloopene achttien eeuwen weg denken, de zaak blijft dezelfde. Maar dit moet men in het oog houden, dat de gansche christelijke jaar- en dus ook de eeuwtelling uitgaat van de onderstelling, dat de Zaligmaker den 1 Januarij geboren zij; want daar wij het jaar met dien dag beginnen, en onze jaren van 's Verlossers geboorte aftellen, merken wij als het ware den 1 Januarij als zijn geboortedag aan. Er is ook een tijd geweest, waarop met het jaar met het Kersfeest begon: doch dit doet tot de zaak niets af. Ons schrijven: »1 Januarij 1851" zegt, of onderstelt: »Het is gisteren volle 1850 jaren geleden, dat Jezus geboren werd; heden begint het 1851ste jaar; met andere woorden (eerbiedig zijn zij gebezigd): zoo de Heer nog op aarde leefde zou Hij heden 1850 jaren *geleefd hebben*, en zijn 1851ste intreden. »Neen! zeggen de voorstanders van het andere gevoelen: Hij zou 1851 jaren worden en dus waren verleden 1 Januarij (1850) reeds 18½ eeuw sedert zijne geboorte verloopen. En hier zit de dwaling. Het eerste 365tal levensdagen was het *eerste* jaar (niet het jaar 0), maar het jaar 1; 1 op den volgenden 1 Januarij *begon* het jaar 2, en dat jaar 2 was eerst ten einde, toen degene, naar wiens geboorte de telling rekent, 730 dagen geleefd had. Wanneer men zoo voortgaat, bekomt men eene eeuw op 31 December 100, en bijgevolg achttien en eene halve eeuw op 31 December 1850, *dan* begint alzoo de tweede helft van de negentiende eeuw.

Indien ik zeg: wij leven in 1851, dan beteekent dit niet, — en uit dit misverstand ontstaat de geheele vergissing — het is 1851 jaren geleden, dat Christus geboren werd; maar het is in het 1851ste jaar na die gebeurtenis. Een voorbeeld heldere de zoo duidelijke zaak nog eens op.

Wij beginnen onze willekeurig gestelde berekening met 17 Maart 1849, den aanvang der regering van onzen tegenwoordigen Koning. Wat was van die regering het jaar, op genoemden dag begonnen en op 16 Maart 1850 geëindigd? Het *eerste* jaar. Dus het jaar no. 1; 17 Maart 1850 — 16 Maart 1851 jaar no. 2; 17 Maart 1851 — 16 Maart 1852 jaar no. 3 enz. En wat zegt nu: 1851? het jaar na Christus geboorte no. 1851, dat is: 1850 jaren = 18½ eeuw zijn sedert dat tijdstip verloopen. Zoolang geene 365 dagen verloopen zijn, is men geen jaar oud, wel is men *in zijn eerste;* zoolang geene 50 zulke tijdvakken verloopen zijn, is men geene halve eeuw oud. Die aan het einde van het jaar no. 49 staat (en dit deed de jaartelling 31 December 1849, de eeuwen niet gerekend) begint jaar no. 50; dit jaar is geexpireerd 31 December 1850 des nachts ten 12 uur.

Daar nu ons tegenwoordig jaar 1851 niets anders wil zeggen, dan dat wij het 1851ste jaar = 18½ eeuw † zooveel dagen als *dit* jaar oud is, na Christus geboorte beleven, zoo volgt daaruit dat wij met het begin van dit jaar de tweede helft der negentiende eeuw zijn ingetreden, omdat toen 1850 ten einde was, de 18½ eeuw, dus de eerste helft der negentiende. Die het tegendeel beweert, zou, om consequent te zijn, moeten zeggen dat met 1900 of 1901 (dat doet er hier niet toe, maar uit zijn standpunt met 1900) de tweede chiliade (tiental van eeuwen) ten einde was. En dat zal toch ieder wel ongerijmd noemen.

[1] Vertaald in de *Vaderl. Letteroeff.* 1801, Mengelw. bladz. 182.

MIJN HEER DE REDACTEUR!

Daar het mij heugt dat met 1 Januarij 1800 veel verschil van meening onder de menschen bestond, of de 18de eeuw met het begin van dezen dag verloopen was, of eerst met 1 Januarij 1801; — en, daar nu dit dispuut met het begin van 1850 wederom ter sprake is gekomen, of de eerste helft van de loopende eeuw met 1 Jan. 1850 of 1851 moet geacht worden verloopen te zijn, en de schrijver in 't Mengelwerk van uw veel gelezen blad dd. 7 Jan. jl., onder den titel: *Tijdrekening*, het laatste heeft beweerd, waarmede ik mij geenszins kan vereenigen, neem ik de vrijheid UEd. vriendelijk een plaatsje te verzoeken ter plaatsing mijner gronden. Zie hier dezelve:

1°. *Omdat ik geen gedeelte kan nemen voor een geheel.* b. v. In sta aan eene ledige tafel en zal iemand betalen *f* 100 met kwartjes. Nu begin ik te tellen met deze specie 1, 2, 3, 4 en zeg dan 1 of 1 Gulden, ik tel op dezelfde wijze voort, 2 G., 3 G. tot ik zeg 100 Gulden. Nu moeten er 400 kwartjes zijn of de 100 Gulden is niet vol.

2°. 1800 jaren zijn door den stroom des tijds verdwenen in 't niet. Er is niets meer van over. Eene nieuwe wereld zoude ik bijna gezegd hebben; maar eenen nieuwen tijdkring begon met de eerste seconde van dezelve, en gaat voort, tot minuten, tot uren, tot dagen, tot weken, tot maanden, tot jaren! Nu moet ik 12 maanden hebben eer ik één jaar tel; dus 1 Jan. 1801 is één jaar. Alzoo tel ik voort en dan verkrijg ik 1 Jan. 1850 juist 50 jaren, want ik heb 600 maanden, op 1 Jan. 1851 tel ik 51 jaren, wijl ik 612 maanden heb.

3°. Ik kan volstrekt niet begrijpen of men ooit anders heeft kunnen rekenen dan ik opgegeven heb; te meer daar wij zoo vele voorbeelden hebben, welke hierin altijd gelijk zijn. b. v. Vraag iemand hoe oud hij is? Hij zal zeggen: zooveel jaren en rekent van zijne geboorte af.

Een boer huurt eene plaats voor 10 jaren, betrekt dezelve 12 Mei 1850, geeft 12 Mei 1851 1 jaar en 12 Mei 1860 tien jaren; want hij heeft er 12 Mei 1860, 120 maanden gewoond, en zoo nu diezelfde boer, juist ieder week 1 vat of ¼ ton boter konde maken, dan had hij op het eerste oogenblik der 2de week, 1 *vat* enz., tot 51 weken 51 vaten en in de 52ste week nog 1, geeft juist 52 vaten op 't einde van ieder jaar.

Ziedaar Mijn Heer! mijne gronden in voorb. aangewezen. Het zoude mij niet moeijelijk vallen dezelve met nog 100 te vermeerderen; doch hoe ik ook moge rekenen of tellen, altijd verkrijg ik 't zelfde facit.

N.

Departements-Bewaarschool.

Ouders en Voogden worden herinnerd, dat het volgende vierendeelsjaars ingaat met 1° Februarij, en dat de aangifte van Kinderen vóór dien tijd dagelijks kan geschieden aan het Schoolgebouw op de Tuinen.

WEDUWEN-CONTRACT.

Den Leden van het Contract voor Onderwijzers-Weduwen in Friesland, wordt hiermede berigt, dat, ten gevolge het overlijden van den deelgenoot *K. Kuipers*, Onderwijzer te Damwoude, de verpligting tot de in art. 2 bepaalde bijdrage weder is ontstaan, en tevens, dat de Commissie, met de uitvoering des Contracts belast, tot de ontvangst der bijdragen zal vaceren op Vrijdag den 21 Februarij e. k., ten huize van den Kastelein *M. Feddes*, in de Klanderij bij Leeuwarden.

R. ZETSTRA.

*** Getrouwd:

Raalte, den 20 Januarij 1851. — A. L. DE GRIENT DREUX, *Med. et Art. Obst. Doctor*, en G. GREVE, Wed. H. SOUMAN.

Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, Vrouwe E. W. S. ENSCHEDÉ, geliefde Echtgenoote van

Bolsward, den 19 Januarij 1851. — Jr. Mr. C. J. SPEELMAN.

Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van een' ZOON C. HAAGSMA, Echtgenoote van

Leeuwarden, den 20 Januarij 1851. — W. v. T. ADAMA.

Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van eenen welgeschapen ZOON AUKJE BERGSMA, Echtgenoote van

Witmarsum, den 20 Januarij 1851. — S. TACOMA.

HUIZE RINSMA STATE nabij Dokkum, den 24 Januarij 1851. Heden beviel van eene DOCHTER Vrouwe A. J. Baronnesse VAN SIJTZAMA, geboren ALBARDA.

*** Heden verloste van een' welgeschapenen ZOON M. J. J. v. MARCKE DE LUMMEN, geliefde Echtgenoote van

Leeuwarden, den 27 Januarij 1851. — L. KUFFERATH.

*** Heden overleed alhier in den ouderdom van bijna tien jaren, ons teeder geliefd Dochtertje ISKIEN CATALINA.

Beetsterzwaag, den 17 Januarij 1851. — L. R. SALVERDA. C. G. VAN SLOTERDIJCK.

ABBEGA, den 17 Januarij 1851. Heden ontsliep zacht en, zoo wij hopen voor een beter leven, mijne geliefde Echtgenoote ANNA WILLEMINA VAN BERKUM. Vroeger Weduwe van wijlen mijnen Broeder, was zij sints ruim drie jaren in de plaats harer overledene Zuster getreden, en mij eene dierbare Gade, mijnen Kinderen eene trouwe Moeder. Eene uitterende ziekte nam haar in 34jarigen ouderdom weg. Zwaar treft mij, mijne Kinderen en Betrekkingen deze slag; zwaar treft hij hare hoogbejaarde Ouders, die in korte jaren reeds zoo dikwijls door dergelijke verliezen werden beproefd. Van Hem, die ook Vader blijft als Zijne hand zwaar op ons rust, wachten wij biddend onzen troost.

Eenige kennisgeving. — T. J. TIJSMA.

*** Heden overleed, na eene langdurige sukkeling, in den ouderdom van 70 jaren en 8 maanden, na eene echtvereeniging van 44 jaren, mijn waarde Man NICOLAAS REELING, in leven Koopman en Lid van den Raad der Grietenij Tietjerksteradeel.

Oostermeer, den 17 Januarij 1851. — T. v. D. MEER, Wed. N. REELING.

Eenige kennisgeving.

GRONINGEN, den 21 Januarij 1851. Heden werd mijne geliefde Echtgenoote THEODORA CLASINA BANGA, met welke ik veertien jaren in het huwelijk verbonden was, door den Hemelschen Vader tot zich genomen. Zij ontsliep in den ouderdom van 37 jaren en eenige dagen, en laat mij vier Kinderen achter, die nog niet in staat zijn te beseffen, welk eene beste Moeder zij hebben verloren.

Eenige kennisgeving. — Dr. E. J. DIEST LORGION, *Predikant.*

*** Heden avond om 7 uur ontsliep tot mijne en mijner kinderen en hoogbejaarde Moeders diepe droefheid, mijne geliefde Echtgenoote CLARA MARIA DE HOOGD, in den ouderdom van 54 jaren, waarvan ik 34 met haar in eenen gelukkigen echt mogt doorbrengen.

Leeuwarden, den 21 Januarij 1851. — J. HENNING, *mede uit naam mijner Kinderen en Behuwdkinderen.*

Eenige kennisgeving.

*** Ons jongst Zoontje, bij de geboorte waarvan wij ons op den 21 December jl. zoo zeer verheugden, is ons heden door den dood ontrukt.

Akkrum, den 22 Januarij 1851. — A. A. KAT. J. KAT, geb. FABER SCHOONLINGEN.

*** Heden overleed tot onzer aller droefheid, in den ouderdom van ruim 78 jaren, onze beminde Vader FEDDE ATES LAGEVEEN, in leven Veenman te Terwispel.

Terwispel, den 27 Januarij 1851. — A. F. LAGEVEEN, *mede uit naam mijner behuwde Broeders en Zusters.*

Eenige kennisgeving.

, Heden middag, omstreeks 12 uur, overleed, in den ouderdom van ruim 88 jaren, onze waarde Vader en Behuwdvader, de Wel Eerw. Heer JAN PLANTINUS, in leven rustend Leeraar der Doopsgezinde Gemeenten van Dragten en Ureterp.

Dragten, 22 Januarij 1851. D. PLANTINUS.

Eenige kennisgeving. *Uit aller naam.*

OOSTERWOLDE, 23 Januarij 1851. Aan de gevolgen eener slepende ziekte overleed heden kalm en zacht onze dierbre Vader A. B. PRAKKEN, juist op den dag zijner 72ste verjaring, innig en diep betreurd door ons zijne Kinderen.

Mede namens Broeders en Zusters,

Algemeene en bijzondere kennisgeving. B. PRAKKEN.

, Heden overleed, na verlost te zijn van eenen Zoon, die echter eenige uren later stierf, mijne teeder geliefde Echtgenoote GRIETJE NAUTA, in den ouderdom van 27 jaren, na eene echtvereeniging van slechts 9 maanden.

Leeuwarden, den 23 Januarij 1851. ANT. VAN DER WAL.

, Heden morgen overleed, tot diepe droefheid van mij en mijne Kinderen, mijn innig geliefde Zoon WILLEM, na eene korte ongesteldheid van slechts 3 dagen, in den nog jeugdigen leeftijd van circa 32 jaren.

Leeuwarden, den 24 Januarij 1851. G. J. FEENSTRA.

Algemeene kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

, Heden overleed in den ouderdom van 61 jaren en bijna 8 maanden, Mejuffer ALETTA RUSSING.

Leeuwarden, *Uitvoerder der uiterste wilsbeschikking,*

den 24 Januarij 1851. L. VAN ANDRINGA.

Eenige en algemeene kennisgeving.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 21 tot en met den 27 Januarij 1851 aangegeven: 22 Geboren, 9 Overleden, Gehuwd 2 paren.

Opgave der Prijs en Aanvoer van *BOTER*, den 24 Januarij 1851, aan de Stadswaag te Leeuwarden:

PRIJS, *f* 38,50. AANVOER, 406/4 203/8 98/16 vaten.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, den 25 Januarij 1851.

NEDERLAND.				
Werk. Schuld	2½ pCt.	57⅛	57⅛	57⅛
Dito dito. ..	3 »	67 1/16		
Dito dito ...	4 »	88 3/16	88¼	88 3/16
Amort.-Synd.	3½ »			
Handel-Maats.	4½ »			
FRANKRIJK.				
Certific.......	3 pCt.	53¾	53 13/16	53 13/16
RUSLAND.				
Ob. bij *H.* 1798/1815	5 pCt.	105		
dito dito 1828/1829	5 »	104		
Dito bij dito..	4 »	87		
Dito bij *Stiegl.*	4 »	86⅜		
SPANJE.				
Leen. *Ard.* v. 85 £	5 pCt.	12 5/16	12 5/16	12¼
» » v. 510 £	5 »	12⅜	12½	12⅜
» onb. Stukk.	5 »			
»	3 »	39¼		
» Binnenl. à 6/m	3 »	33⅝	33 11/16	33 11/16
Ardoin Coupon.. ..	»	7 15/16	8	

OOSTENRIJK.				
Metaliek......	5 pCt.	70⅝	70 11/16	
» (nieuwe)	5 »	76⅝	76 13/16	76 15/16
» »	2½ »	37 5/16	37½	
PORTUGAL.				
Te Londen 5 (nu 4)	pCt.	35¼		
»	4 »	34⅞		
AMERIKA.				
Bank-Actien V. Staten				
Brazilie 1824...	5 pCt.	89¾		
» £ 200	5 »	88	88¼	88¼
Peru..........	4½ »			
Venezuela..........				
Grenada..........		17¼	17⅜	
Mexico..........		34⅛		
Ecuador..........				

De markt van heden was over het algemeen zeer vast; hoofdzakelijk waren de Oostenrijksche fondsen williger.

Zondag den 26 Januarij.

Ardoins à £ 85, 12 5/16. Dito à 510 £ 12½. Dito Coupons 8 1/16, ⅛. Binnenl. 3 pCts. 33 11/16. Portug. 4 pCts. 35.

Heden was in Spaansche fondsen, tot iets verbeterde prijzen, de affaire vrij geanimeerd.

Prijzen der Buitenlandsche Coupons en Uitgelote Obligatien.

Metaliek *f* 23,75. Napelsche *f* 25,20. Div. Engelsche in £ *f* 11,72½. Eng. Russen *f* 11,72½. Fransche *f* 56,37½. Belgische *f* 56,37½. Pruisische *f* 35,00. Spaansche Piast. *f* 2,44. Hamb. Russ. *f* 37,12½. Russen in Zilv. R. *f* 36,75. Poolsche in fl. *f* 27,25.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN WESTSTELLINGWERF convoceren bij deze, ten verzoeke van Heeren Kerkvoogden, de Floreenpligtigen van *Oldelamer*, om op Woensdag den 29 Januarij 1851, des voormiddags ten elf ure, te verschijnen in de Kerk aldaar, ten einde te delibereren en te besluiten omtrent een aan Heeren Kerkvoogden door het Bestuur van den Grooten Westerveenpolder gedaan aanzoek tot afstand van aan de Kerk van Oldelamer behoorende gronden, benoodigd voor het aanleggen van Polderdijken en Vaart.

Wolvega, *Grietman en Assessoren voornoemd,*

den 18 Januarij 1851. J. BIERUMA OOSTING.

Van wege dezelven,

METZLAR.

BOELGOED.

De Deurwaarder P. H. ROOS, te Dronrijp, zal, op Woensdag den 29 Januarij e. k., des voormiddags ten tien ure, in de Kerkeburen aldaar, tegen contante betaling verkoopen: Een netten INBOEDEL van MEUBELEN en HUISGERADEN, waaronder: 1 mahonijhouten Chiffonnière, dito ronde Tafels, 6 dito Stoelen en Fanteuil met zwarte zittingen, fraaije Spiegel, 2 bedden met toebehooren, 1 Kolom- en 1 Kookkagchel; voorts Koper-, Blik-, Tin-, Glas- en Aardewerk; — eene partij BOEKWERKEN en KAARTEN, en eindelijk een extra fraai BUFFET of TAPKAST, waarin eene Pendule, staande in het Logement *de Posthoorn*, welke intusschen ook UIT DE HAND IS TE KOOP.

De Notaris J. C. MANN, te Workum, zal, ten verzoeke van den Heer I. J. VERWER, te Makkum, tegen strijk- en verhooggeld, op Vrijdag den 31 Januarij 1851, bij *Adema* in de Zwaan te Workum, veilen des namiddags 2 uur:

Eene ruim beklante HUIZINGE en grooten TUIN, met de daarbij sedert eene reeks van jaren met goed succes gedrevene BAKKERIJ, staande en gelegen op een der beste standen te Workum, geteekend wijk D, no. 44, kadastraal sectie A, nos. 108 en 1238, groot 10 roede 84 el; thans bewoond en gebruikt door *G. L. de Vreeze*, en op den 12 Mei a. s. te *aanvaarden.*

De Notaris E. J. ATTEMA, te Dragten, zal, ten verzoeke van den Heer H. DOUMA, Vrijdag den 31 Januarij 1851, 's avonds 6 uur, in de Herberg van *J. v. d. Berg*, te Dragten, finaal verkoopen:

2 HUIZEN c. a. en 6 kampen BOUW- en GREIDLAND, zamen groot circa 3 bunder 30 roede, ten Westen van de Dwarsvaart, bij het Gebuurte te N. Dragten, benevens ½ van de HOUTLAAN; — in 9 perceelen bij Verkoopboekjes omschreven; staande op: No. 1 *f* 380. No. 2 *f* 205. No. 3 *f* 1250. No. 4 *f* 578. No. 5 *f* 575. No. 6 *f* 855. No. 7 *f* 580. No. 8 *f* 1050. No. 9 *f* 40. Alles eigen aan *S. I. Rinsma* en *Vrouw.*

DEZELFDE NOTARIS zal alsdan finaal verkoopen:

Een kamp WEIDLAND, ten Zuiden van de Meerswijk te N. Dragten, groot 1 bunder 6 roede; staande op *f* 400. Eigen aan *E. E. P. de Jong.*

Mr. SCHOT, Notaris te Franeker, zal, op Zaturdag den 1 Februarij 1851, des namiddags om 3 uur precies, in nagenoemde Herberg veilen:

1. Eene HUIZING, HERBERG, STALLING en SCHUUR, in de Buurt te Tzummarum; bij *J. J. Posthumus* in eigen gebruik; 12 Mei 1852 vrij te aanvaarden.
2. Eene HUIZING en ERVE in de Kleine Buurt te Tzummarum; bij *Johs. Fe-[illegible]* en anderen in gebruik; 12 Mei 1852 vrij te aanvaarden.
3. Een stuk BOUWLAND, onder Tzummarum, bezaaid met Koolzaad, groot [illegible] 70 el; bij *J. J. Posthumus* in gebruik; *dadelijk* na de toewij[illegible] te aanvaarden.

Bij geslotene briefjes te huur,

voor den tijd van 5 aaneenvolgende jaren, ingaande St. Petri en 12 Mei [illegible]

Eene kostelijke GREIDPLAATS, groot 33 bunder 27 roede 67 el, gelegen [illegible] Schenkenschans bij Leeuwarden; thans bij *Hette Doekeles IJpma* in huring[illegible] gebruik. De Conditien zullen ter lezing liggen bij de Wed. TIEMAN, [illegible] teleinsche in het Wagentje bij de voormalige Vrouwenpoort te Leeuwarden, [illegible] Vrijdag 31 Januarij e. k., terwijl de briefjes franco moeten worden ingeleverd bij de eigenares Mej. B. MIEDEMA, op de Smalzijde van de Nieuwestad, [illegible] F, no. 25 te Leeuwarden, vóór of op den 14 Februarij 1851.

TE HUUR

op den 12 Mei e. k.:

Een zeer fraai uitzigt hebbend INTREK, voor een klein gezin. Te bevragen bij den eigenaar P. J. VAN DER WAL, te Leeuwarden.

ER WORDT TE HUUR GEVRAAGD, binnen *Leeuwarden*, tegen den 12 Mei a. s.: Eene HUIZINGE, liefst met TUIN, of BLEEKVELD. Opgave van stand en huurprijs gelieve men in te zenden *onder letter R.* [illegible] A. VAN ZUIJLEN, op de Nieuwestad, aldaar.

Uit de hand te koop:

Eene op een der voornaamste standen van Leeuwarden staande sterke en wel onderhoudene HEEREN- en KOOPMANS-HUIZING, op allezins aannemelijke Voorwaarden. — Adres hetzij met persoonlijke aanvrage of met franco brieven bij J. VAN DEN WIJNGAERT, Loodgieter enz. alhier.

Uit de hand te koop:

HUIZINGE, SCHUUR enz., met eenige perceelen LAND, van de vroegere Zathe van *A. J. Terpstra*, te Tzummarum; des verkiezende op gemakkelijke betaling. Condities bij K. HETTINGA, aldaar.

UIT DE HAND TE KOOP: Een TJALKSCHIP, groot 49 Ton of 16 Last, bevaren door de Weduwe DE BOER, liggende te Leeuwarden.

Uit de hand te koop:

een overdekt SCHIP, groot 21 Ton, met nieuwe Zeilen; alles in een beste staat, zoo als het thans wordt bevaren. Te bevragen bij B. SPANDAW, te Heerenveen.

Publieke Aanbesteding bij geslotene briefjes,

van het AFBREKEN van eene OUDE HUIZINGE, en het *WEDER OPBOUWEN* van eene *NIEUWE DITO*, met leverantie van Materialen. De briefjes moeten franco worden ingeleverd vóór of uiterlijk den tienden Februarij 1851, ten huize van JAN O. BOUMA, onder Heeg. Bij W. BERGSMA, Logementhouder te Heeg, zijn de Condities ter lezing.

JOHANNIS GREVENSTETTE, Koopman in WOLLEN- en KATOENEN GOEDEREN, gewoond hebbende op de Nieuwestad, is VERHUISD naar de Speelmanstraat, Letter I, no. 263 over de Zuipsteeg alhier, en staat 's Vrijdags met eene DISCH op de Lange Pijp. Verzoekt gunst en recommandatie.

De Ondergeteekende heeft de eer het Publiek en in het bijzonder de inwoners van Wonseradeel kennis te geven, dat hij in de nabijheid van Witmarsum heeft laten bouwen een KOORN- en PELMOLEN, genaamd *de Onderneming*, welke op 3 Februarij 1851 in werking zal worden gebragt. Beleefdelijk beveelt hij zich in een ieders gunst, onder belofte eener goede en civiele bediening.

Witmarsum, den 27 Januarij 1851. HENDRIK BURGERSDIJK.

STEENHOUWERIJ.

N. HEERINGA, Steenhouwer te Dockum, maakt door deze bekend, dat bij hem alles te bekomen is wat tot genoemd vak behoort, tegen billijke prijzen.

Ik verklaar uit waarheidsliefde en in de hoop, dat het voor anderen nuttig kunne zijn, dat mijne Vrouw JANNETJE KRAAN, sedert twee jaren aan eene hevige Rheumatische Ziekte geleden heeft en wel zoo erg, dat zij geheel stijf en hulpeloos ook de minste huisselijke bezigheid niet konde verrigten. Zij heeft nu sedert vier weken een GOLDBERGERSCHEN KETTING gedragen, dien ik bij DIRKS, in Leiden gekocht heb en is geheel weer beter.

Langeraar bij Leiden, den 22 Januarij 1851. DIRK VAN DER ZWAAN.

DE ECHTE KETTINGEN met het Rosabandje zijn in de onderstaande Depôts te verkrijgen voor *f* 1,80, *f* 2,70, *f* 3,60 en *f* 5,40.

Amsterdam, *Verkoophuis*; Akkrum, *Pieter K. de Groot*; Bolsward, *S. S. Oosterbaan*; Dokkum, *A. Schaafsma*; Franeker, *K. Drager*; Gorredijk, *S. G. Swart*; Groningen, *R. Hartman*, *J. L. Lagro Jr.* en *C. Rikkers*; Hindeloopen, *David de Jong*; Heerenveen, *G. Overdiep* en Gebr. *Padberg & Comp.*; Harlingen, *L. P. Mirande Pz.*; Leeuwarden, *S. P. Postma*; Pekel-A, Gebr. *Polak*; Sneek, *P. T. Potma*; Veendam, *S. Savenye*; Winschoten, *G. Wasman*, en verder in bijna alle andere steden van het Rijk.

EENE ZWARE,

DOOR GAL EN GEBREK AAN SPIJSVERTEERING VEROORZAAKTE ONGESTELDHEID, DOOR DE PILLEN VAN *HOLLOWAY* GENEZEN.

Khairatee Khau, koopman te Patna in Oost-Indien, leed sedert jaren aan een galachtig gestel, en gebrek aan spijsvertering, en ofschoon hij de meest vermaarde geneesheeren zijner provincie raadpleegde, vond hij niet alleen geene verligting in de door hun voorgeschreven geneesmiddelen, maar gevoelde zelfs dat zijne kwaal steeds toenam. Op zekeren dag een zwaardere aanval zijner ziekte dan gewoonlijk hebbende, besloot hij de Pillen van *Holloway* te beproeven, en dit, door de geheele wereld zoo voordeelig bekende middel herstelde hem binnen korten tijd geheel en al; en uit dankbaarheid voor deze weldadige uitwerking, deed hij de bewonderenswaardige genezing openlijk bekend maken.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

DOOSJES PILLEN van *f* 0,90, *f* 2,10, *f* 3,30, *f* 7,75, *f* 15,50, *f* 23,50.
POTJES ZALF van - 0,90, - 2,10, - 3,30, - 8,15, - 15,90, - 23,90.

Zijn op *franco aanvrage*, *à contant*, te bekomen aan het Hoofddepôt, bij den Heer J. STRAATMAN, te 's Hertogenbosch; J. C. H. VAN HARINXMA, te Leeuwarden; M. GAARBEEK, te Groningen; H. A. P. VAN GORCUM, te Assen, alsmede te Londen, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

Tegen voldoende hypotheek en 5 % wenscht men te beleggen *f* 20,000. Adres Notaris LAND, te Franeker.

Een ongehuwd persoon, als Meesterknecht in eene Grof- en Hoefsmederij kunnende ageren, kan op den 12 Mei e. k. werk bekomen bij de Wed. BAKKER, te St. Jacobi-Parochie.

Een SMIDSKNECHT, het Scheepswerk verstaande, kan op Mei e. k. werk bekomen bij J. CONRADIE, te Makkum.

Iemand zijn Zoon of Pupil het BROOD-, KLEIN- en BESCHUITBAKKEN willende laten leeren, vervoege zich in persoon of met franco brieven bij W. LO[illegible]MARS, Mr. Bakker te Tzum.

, PUBLIEKE VERKOOPINGEN VAN BOEKEN,

KUNSTWERKEN EN LIEFHEBBERIJEN.

's Gravenhage is ongetwijfeld eene dier plaatsen, welke het beste geschikt is tot den voordeeligen verkoop van BIBLIOTHEKEN, en alles wat tot KUNST of LIEFHEBBERIJ betrekking heeft. De ondergeteekende, die zich sedert een aantal jaren op *Publieke Verkoopingen* van dien aard heeft toegelegd, en thans daartoe op nieuw is ingerigt, zal in den loop der maand Maart of April eene vrij aanzienlijke BOEKVERKOOPING houden. Zij die van deze gelegenheid gebruik willen maken, om zich van eene *Bibliotheek* te ontdoen, hetzij dat dezelve van mindere of meerdere uitgebreidheid is, gelieven zich met *franco* brieven aan ondergeteekende te adresseren, en zullen daarop onmiddelijk omtrent de voorwaarden, als anderzins worden ingelicht.

's Gravenhage, Januarij 1851. K. FUHRI.

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.